

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Quid sit mouere ad exercitium actus, vel ad specificationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

respicit obiectum quod, & obiectum cui: hæc enim iuncta, non faciunt nisi vnum obiectum integrum: sicut attributum & subiectum coniuncta, non faciunt nisi vnum obiectum assensus.

Notandum tamen est, Hanc volitionem, quatenus respicit obiectum quod, vocari à Doctoribus amorem concupiscentiæ; quatenus autem respicit obiectum cui, amorem benevolentiae, seu amicitiae; Non quòd hæc concurrant duo distincti actus, sed quia in eodem simplici actu concurrunt duo respectus ad duo obiecta partialia, ratione quorum, actus subit diuersas rationes, partiales tamen; & diuersa nomina. Itaque in omni huiusmodi actu includitur amor amicitiae, & concupiscentiæ, generatim loquendo.

16 *Duo requisita ad amorem benevolentiae.*
 Vt autem propriè sit amor benevolentiae erga aliquem, duo requiruntur.

Primum, vt obiectum cui, sit aliqua natura rationalis; nam ad hanc solam propriè habetur benevolentia, seu amicitia. Quòd si interdum brutis velimus aliquod bonum, id fit propter eorum possessorem: vnde est benevolentia erga hunc, non erga ipsa. Si tamen quispiam illis bene velit, duntaxat vt illis bene sit, non habito respectu ad dominum, est affectus similis amicitiae, & generatim dici potest amicitiae vel benevolentiae amor; vt colligitur ex Gabr. in 2. d. 6. q. vnica, a. 3. dub. 2. vbi ait: *Sicut potest voluntas amare quodlibet ens amore amicitiae, ita etiam potest quodlibet ens concupiscere amatum.*

Secundum est, vt obiectum quod, id est bonum; sit volitum illi naturæ rationali, duntaxat vt illi bene sit, non referendo hoc ad vltiorem finem. Explicatur exemplis: Si enim seruo tuo velis bonum vt tibi bene sit, non erit benevolentia erga illum, sed erga te ipsum; & hoc totum, seruum tuum bene habere, tantum est obiectum amoris, vt est concupiscentia. Sic si velis proximo tuo salutem propter Deum, seu vt Deus honoretur in illo; non est amor benevolentiae erga proximum; sed erga Deum: Proximus autem ibi amatur amore concupiscentiæ. Simili modo, dum omnem creaturam volumus esse, permanere, perfici ad gloriam Dei, est benevolentia erga Deum, non erga creaturam.

Dico Secundò, Etiam si voluntas eodem actu

quo fertur in obiectum quod, feratur etiam in obiectum cui, seu in personam, cui res illa appetitur; tamen non eodem modo fertur in illam personam, quando in eius bono immediatè sistit, & quando illud ad alterius bonum refert. Patet. Quando enim sistit in illius bono, tunc expressè & formaliter fertur in illam personam, tamquam in finem per modum intentionis, estque formaliter actus benevolentiae erga illam; vt cum seruo vis sanitatem duntaxat vt ipsi bene sit, absque consideratione tui commodi: dum verò id ei vis in tuum commodum, tunc illo actu non fertur in ipsius personam, vt in finem, sed tamquam in medium: fertur verò in tuam personam, vt in finem, sed solum implicite, vt in rationem volendi: Sicut qui vult media, implicite vult finem: tunc enim tuum commodum est volitum in ipsius comodo, sicut finis in medijs. Vnde & necesse est, vt præcesserit aliqua volitio, quæ immediatè tuum commodum appetijsti, ex cuius virtute perfecta est illa volitio, quæ seruo sanitatem optas. Quare secundum estimationem moralem hoc actu censebis magis amare teipsum, quàm seruum tuum; quia ratio cur illi velis bonum, non est bonum ipsius, sed bonum tuum. Similiter illo actu quo desideras proximo salutem, vt Deus honoretur, magis amas Deum quàm proximum, etiam si tunc de Deo non cogites. Itaque in ratione virtutis, potius est dilectio Dei quàm proximi: Nam bonum proximi se habet vt obiectum materiale, vel vt medium; Dei autem, vt obiectum formale illius actus, vel vt finis. Simili modo iudicandum est de actu odij, quo quis odit peccatum propter Deum, de quo hæc Caietanus ait, Hoc odium, esse simul velle & nolle; esse actum charitatis erga Deum, & resutationis respectu peccati. Quod non sic intelligendum est, quasi vtrumque ei formaliter conueniat; sed quòd alterum ei formaliter, alterum virtute conueniat. Hic enim actus non fertur expressè in Deum; sed solum implicite & virtute: vnde non est formaliter amor Dei, sed virtute tantum; quatenus prima ratio huius odij est Deus; oritur enim ex amore Dei; sicut electio medij ex amore finis. Est tamen alio sensu actus charitatis; quia elicitus ab habitu charitatis.

QVÆSTIO NONA.

De Motivo Voluntatis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum voluntas moueat ut ab intellectu?

17 **R**espondetur duabus Conclusionibus. Prior est, Voluntas mouet omnes alias animæ potentias ad exercitium actus. Hinc sequitur, quòd etiam moueat intellectum ad exercitium; & consequenter quòd intellectus non moueat voluntatem ad exercitium, sed voluntas seipsam. Loquitur D. Thomas tantum de illis animæ potentijs quæ interdum agunt, interdum non agunt; quæ enim semper agunt, à natura sunt applicatæ ad agendum.

Altera Conclusio. Intellectus mouet voluntatem secundum specificationem actus.

DVBIVM I.

Quid sit mouere ad exercitium actus, vel ad specificationem.

Respondeo, Mouere ad exercitium, est per intrinsecam applicationem potentiae ex parte subiecti esse causam, cur hæc & nunc agat potius, quàm aliàs. Dico, Per intrinsecam applicationem; quia extrinseca applicatio, vt cum quis ignem applicat lignis, non sufficit vt quis dicatur propriè causam agentem mouere ad exercitium. Dico, Ex parte subiecti; quia qui proponendo obiectum est causa

Mouere ad specificationem.

est causa cur potentia hinc & nunc agat, non mouet ad exercitium. Mouere ad specificationem actus, est esse causam praecise cur actus ille, qui ex parte potentiae est indifferens ad varias species, sit potius huius speciei, quam alterius; vt quod hac intellectio, haec volitio, haec visio sit potius huius speciei, quam alterius, referendum est in illud quod mouet ad speciem actus.

Potentia ex se ad certam speciei operationem determinata, non regit motorem.

Hinc sequitur, Primò, Eas potentias quae ex natura sua ad certae speciei operationem sunt determinatae, non egerè motore ad exercitium actus, vel ad specificationem: vt sunt, vis alendi, conuocandi, attrahendi, vis pulsatricis cordis & articularum. Nec refert quod haec vires egeant materia vt exeant in actum, quia ex parte sua sunt determinata ad certam operationem.

Dices, D. Thomas ait, Id quod est in potentia ad agere & non agere, eget motore, quo ad exercitium actus moueatur: atqui illae vires sunt in potentia ad agere & non agere; quia non semper agunt.

Respondeo, Has vires neque ex parte sua praecise, neque ex parte subiecti vtentis, esse in potentia ad agere & non agere, sed solum defectu materiae. D. Thomas loquitur de eo quod ex parte sua, vt est voluntas; vel, vt est in tali subiecto, est indeterminatum & indifferens ad agere & non agere; vt intellectus, phantasia, appetitus sensitivus, &c.

Neque sensus exteriores.

Sequitur Secundò, Sensus exteriores non egerè motore, quo directe moueantur ad exercitium; quia natura sua sunt determinati ad exercitium actus, praesente obiecto; sed tantum egerè motore indirecte, quatenus per motum localem debent applicari obiecto, vel impedimentum interpositum tolli; vt patet in oculis, obductis vel reductis palpebris.

DVBIVM II.

Virum voluntas moueat alias animae potentias ad exercitium actus, & quo modo?

Voluntas mouet potentias, quae non sunt ex parte subiecti determinatae, vt semper agant.

Ico Primò; Certum est, voluntatem in hominibus, & appetitum sensitivum in brutis mouere alias animae potentias, quae ex parte subiecti non sunt determinatae vt semper agant, ad exercitium actus: Patet experientia: proxima enim ratio cur homo vel brutum hoc vel illud agat, est quia vult.

Ratio a priori est, quam hic insinuat D. Thomas; quia voluntas in homine, & appetitus sensitivus in brutis, est inclinatio; seu pondus, quo fertur in totum bonum suppositi. In alijs autem viribus, est solum inclinatio in aliquod bonum particulare suppositi; in intellectu ad intellectiorem, in sensu interiore ad imaginationem: atqui inclinatio in bonum totius, debet mouere & incitare inclinationes particulares; quia bona particularia debent referri ad bonum totius: sicut causa quae respicit finem vniuersalem, mouet causas quae respiciunt fines particulares, vt optime explicat D. Thomas exemplo ducis exercitus.

Secundò, Voluntas est inclinatio in bonum totius: atqui hoc bonum non potest ipsa per se consequi, sed solum mediante alijs potentijs: ergo necesse est vt possit alias potentias ad hoc bonum prosequendum mouere.

Dico Secundò; Quod ad modum huius motionis attinet, voluntas non mouet alias potentias effectiue, per realem aliquem in eas influxum; sed tantum ratione naturalis connexionis, quam illa cum voluntate in eadem essentia habent.

Non mouet eas per realem influxum in eas.

Prior pars est ferè communis DD. & Probatur; Quia vires inferiores sunt per se, suasque perfectiones intrinsecas, satis idoneae ad producendos suos actus secundum substantiam, & omnes modos intrinsecos illorum: ergo frustra poneretur influxus voluntatis in illas. Antecedens patet; Intellectus enim instructus habitu conueniente, seu specie intelligibili, est sufficiens ad omnem intellectiorem; nec vlla est ratio formalis, vel modus intrinsecus in actu intellectiorem, ad quem opus sit influxu voluntatis. Vt enim est intellectio, est a potentia intellectiua; vt est supernaturalis, est ab habitu vel auxilio supernaturali, tamquam a proprio principio: vt autem est huius vel illius speciei, est ab obiecto mediante specie intelligibili.

Dices, Illa intellectio est etiam voluntaria & libera: atqui hoc non habet nisi a voluntate: ergo influxus voluntatis ad hoc erit necessarius.

Respondeo, Esse voluntarium & liberum non superaddit actui aliquid intrinsecum, sed solum extrinsecam denominationem ab actu voluntatis. Idem dicendum est de actu imaginationis, appetitus sensitivus, sensuum exteriorum & potentiae motiuae, siue haec ponantur immediatè in anima, siue in instrumento corporeo.

Vtrum autem voluntas possit causare immediatè motum localem in corpore, vt Medina hoc loco putat cum quibusdam alijs Doctoribus, dubitari potest: Sed omninò verius est, voluntatem non esse causam immediatam motus localis, & dari potentiam motricem, a qua effectiue & immediatè procedat motus; quam potentiam voluntas duntaxat applicet: de qua plura in parte, q. 25.

Non causat immediatè motum localem.

Altera pars probatur; quia non superest alius modus mouendi illas vires; & hic sufficit. Vel enim vires animae non distinguuntur ab anima, sed sunt ipsamet animae essentia, quatenus idonea ad varias operationes; vt intellectus nihil aliud sit, quam ipsa essentia animae, vt est idoneum principium intellectiorem; & voluntas: sit eadem essentia, vt est idoneum principium volitionis, & sic de ceteris (quae sententia est satis probabilis, eamque optime explicat & defendit Gabr. in 2. d. 16. q. vnica.) Et hoc modo facillè est intelligere, quo modo aliarum virium operatio possit a voluntate dependere, cum iuxta hanc sententiam omnes vires non sint nisi vna simplex anima, quae cum vult, essentia tota in rem volitè trahitur; & consequenter ex illa essentia sequitur operationes consentaneae ad illam rem obtinendam. Vel vires animae distinguuntur realiter ab essentia animae, sic tamen vt ab eadem manent, & in eadem existant; & dum operantur ipsae, essentia quoque influxum in opus habeat. Et hoc etiam modo facillè intelligi potest connexio potentiarum in operando: dum enim voluntas vult aliquius potentiae operationem, v.g. intelligere, imaginari, ambulare, tota essentia trahitur per voluntatem in illam operationem; & consequenter etiam potentia propria, qua illa operatio elicitur.

Voluntas mouet alias potentias ratione naturalis unitatis vel connexionis in eadem essentia.

Idem confirmatur a simili. Sicut enim operatio intellectus dependet ab operatione sensus inferioris;

A simili.